

UCHWAŁA NR X/116/25
RADY GMINY SUCHY LAS

z dnia 27 lutego 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób
Doznających Przemocy Domowej na lata 2025-2030**

Na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673), Rada Gminy Suchy Las uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2025-2030, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Suchy Las.

§ 3. Traci moc uchwała nr XL/462/21 Rady Gminy Suchy Las z dnia 20 grudnia 2021 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Suchy Las na lata 2022-2026.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik
do uchwały nr X/116/25
Rady Gminy Suchy Las
z dnia 27 lutego 2025 r.

GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
DOMOWEJ
oraz
OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH
PRZEMOCY DOMOWEJ
DLA GMINY SUCHY LAS
NA LATA 2025-2030

Suchy Las, luty 2025 r.

Spis treści	2
Wprowadzenie	3
I. Zjawisko przemocy domowej	
1.1. Definicja przemocy	4
1.2. Konflikt, a przemoc domowa	5
1.3. Cykl przemocy	6
1.4. Formy przemocy	7
1.5. Zjawiska charakterystyczne dla przemocy domowej	9
1.6. Profilaktyka	11
II. Regulacje prawne	
2.1. Aspekty prawne programu	12
2.2. Zadania gminy wynikające z prawa	13
2.3. Zadania służb i instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	15
III. Zespół Interdyscyplinarny.....	16
IV. Grupa diagnostyczno-pomocowa.....	16
V. Analiza zjawiska przemocy domowej na terenie gminy Suchy Las.....	17
VI. Cele programu	21
VII. Cel główny	21
VIII. Cele szczegółowe	21
IX. Odbiorcy programu	25
X. Partnerzy – sprzymierzeńcy	26
XI. Źródła finansowania	26
XII. Monitoring i ewaluacja	26

WPROWADZENIE

Rodzina z założenia to najmniejsza grupa społeczna, która dba o interesy każdego z jej członków. Kiedy mówimy o rodzinie, mamy na myśli grupę, jednostkę, środowisko, system wartości, pochodzenie, styl życia, miłość, radość, ale i też przemoc.

Przemoc, podobnie jak miłość, niejedno ma imię. Słusznie wszystkim kojarzy się z bólem i cierpieniem, siłą, przewagą oraz okrucieństwem. Z uwagi na to, że jedna z osób doświadcza jej, a druga - stosuje, wzbudza zarówno współczucie, jak i odrazę. Śmiało można sformułować tezę o powszechności przemocy, gdyż spotykamy się z nią w mediach, na ulicy, za ścianą, w szkole, w pracy i nierzadko w domu - miejscu, które dla każdego powinno być azylem bezpieczeństwa.

Podstawowym aktem prawnym regulującym zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U z 2024 poz. 1673). Zgodnie z treścią art. 6 ust. 2 pkt 1 cytowanej ustawy do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej oraz tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Program ma istotne znaczenie dla realizacji polityki społecznej w skali środowiska lokalnego. Jego zadaniem jest wprowadzanie w życie działań mających na celu udzielanie pomocy osobom doznającym przemocy domowej, a także podejmowanie odpowiednich działań wobec osób stosujących przemoc domową oraz podnoszenie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w gminie Suchy Las na lata 2025-2030 wyznacza kierunki działania Zespołu Interdyscyplinarnego w Suchym Lesie, który został powołany Zarządzeniem nr 202/2023 Wójta Gminy Suchy Las z dnia 23 listopada 2023 r. i skupia specjalistów różnych dziedzin w celu skutecznego reagowania na zjawisko przemocy domowej. Konieczność opracowania nowego Programu wynika ze zmian wprowadzonych nowelizacją ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Głównym założeniem Programu przeciwdziałania przemocy domowej jest ograniczenie skali zjawiska przemocy domowej poprzez działania interdyscyplinarne ukierunkowane na wsparcie i ochronę osób doświadczających przemocy oraz działania wspierające/ wzmacniające wobec osób stosujących przemoc domową.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej nakłada na jednostki samorządu terytorialnego opracowanie i wdrażanie lokalnych programów przeciwdziałania przemocy domowej.

Istotnym elementem w procesie realizacji Programu jest podejście interdyscyplinarne na rzecz rodzin, w których dochodzi do przemocy. Działania te zmierzać będą do zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie, a także zmiany świadomości społecznej w tym zakresie.

Realizacja Programu przyczyni się do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie. Założenia zawarte w Programie mają charakter elastyczny, dzięki czemu możliwe będzie realizowanie zadań dostosowanych do specyfiki potrzeb występujących na terenie gminy Suchy Las.

I. ZJAWISKO PRZEMOCY DOMOWEJ

1.1. Definicja przemocy

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej zawiera w swojej treści definicję przemocy, zgodnie z którą przez **przemoc domową** należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Nowelizacja ustawy rozszerza katalog osób doznających przemocy domowej, który obejmuje obecnie również:

- a) małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- b) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- d) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- e) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- f) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- g) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h) małoletniego – wobec którego jest stosowana przemoc domowa lub który jest świadkiem przemocy domowej wobec innych osób.

Ponadto, zapis nowej ustawy precyzuje definicję osoby stosującej przemoc domową i definicję świadka przemocy domowej:

- art. 2 pkt 3 „**osoba stosująca przemoc domową**” – należy przez to rozumieć pełnoletniego, który dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których mowa w pkt 2 ustawy;

- art. 2 pkt 4 „**świadek przemocy domowej**” – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Mówiąc o przemocy możemy spojrzeć na nią z różnych perspektyw:

PERSPEKTYWA PSYCHOLOGICZNA:

Przemoc to celowe i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw innej osobie, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

1. Jest intencjonalna - przemoc jest zamierzonym i świadomym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie drugiej osoby.
2. Siły są nierównomierne - w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Osoba doświadczająca przemocy jest słabsza, a osoba ją stosująca - silniejsza.
3. Narusza prawa i dobra osobiste - osoba stosująca przemoc wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa drugiej strony (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku, itd.).
4. Powoduje cierpienie i ból - osoba stosująca przemoc naraża zdrowie i życie drugiej strony na poważne szkody. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że będąc poddaną takiemu oddziaływaniu ma mniejszą zdolność do samoobrony.

PRZEMOC, A AGRESJA / ZACHOWANIE PRZEMOCOWE

Zjawisko przemocy domowej jest rodzajem relacji, w której jedna ze stron podporządkowana jest drugiej; osoba wykorzystuje swoją przewagę na każdym polu, by zdominować drugą szeregiem powtarzających się zachowań agresywnych lub zaniechaniem zachowań pozytywnych. Ważna jest powtarzalność zachowań – jeden akt przemocy nie stanowi jeszcze o tym, że jest to relacja przemocowa. Tak definiować można sytuację, gdy tych zachowań było więcej i trwały przez pewien czas.

ROZRÓŻNIENIE: PRZEMOC, A KONFLIKT

O konflikcie w relacji mówimy wtedy, gdy są zachowane tylko trzy z czterech filarów definiujących przemoc, tj. agresywne zachowania świadome, zamierzone, mające na celu naruszenie dobra i praw osobistych osoby, powodujące ból i cierpienie, ale powstałe w sytuacji równowagi sił w relacji. Żadna z osób nie ma przewagi siły, a zachowania agresywne występują z obu stron (<https://www.niebieskalinia.pl/o-zjawisku-przemocy-> dostęp 13.11.2024 r.).

1.2. KONFLIKT, A PRZEMOC DOMOWA

Poprzez konflikt rozumieć należy jednorazowe lub powtarzające się epizody celów, potrzeb, wartości, które występują pomiędzy członkami rodziny lub osobami najbliższymi.

Konflikt:

- nie jest intencjonalny,
- siły są względnie wyrównane,
- jedna ze stron nie narusza w permanentny sposób praw innej,
- często łączy się z cierpieniem, choć zazwyczaj obu stron,
- przy dobrym rozwiązaniu umożliwia zmianę na lepsze, nie wymaga ingerencji z zewnątrz.

Tabela nr 1. Różnice pomiędzy konfliktem, a przemocą.

	Konflikt w rodzinie	Przemoc
INTENCJA	sprzeczność	kontrola
RÓWNOWAGA SIŁ	raczej tak	nie
NARUSZENIE PRAW	nie/raczej nie	tak
CIERPIENIE	często	tak
POTENCJALNY POZYTYWNY ROZWÓJ BEZ INGERENCJI Z ZEWNĄTRZ	możliwy	niemożliwy

1.3. CYKL PRZEMOCY DOMOWEJ

Badania wykazały, że związki, w których kobiety doznają przemocy fizycznej ze strony swoich partnerów, przechodzą przez **trzy fazy powtarzającego się cyklu**.

1. FAZA NARASTANIA NAPIĘCIA

W tej fazie partner jest napięty i stale poirytowany. Każdy drobiazg wywołuje jego złość, często robi awanturę, zaczyna więcej pić, przyjmować narkotyki lub inne substancje zmieniające świadomość. Może poniżać partnerkę, poprawiając swoje samopoczucie. Prowokuje kłótnie i staje się coraz bardziej niebezpieczny. Sprawia wrażenie, że nie panuje nad swoim gniewem. Druga strona stara się opanować sytuację - uspokaja go, spełnia wszystkie zachcianki, wywiązuje się ze wszystkich obowiązków. Często przeprasza. Ciągłe zastanawia się nad tym, co może zrobić, aby poprawić mu humor, uczynić go szczęśliwym i powstrzymać przed wyrządzeniem krzywdy. Niektóre osoby w tej fazie mają różne dolegliwości fizyczne, jak bóle żołądka, bóle głowy, bezsenność, utratę apetytu. Inne wpadają w apatię, tracą energię do życia lub stają się niespokojne i pobudliwe nerwowo. Jest to wynik narastania napięcia, które po pewnym czasie staje się nie do zniesienia. Zdarza się, że osoba w oczekiwaniu na najgorsze wywołuje w końcu awanturę, żeby „mieć to już za sobą”.

2. FAZA OSTREJ/GWAŁTOWNEJ PRZEMOCY

W tej fazie partner staje się gwałtowny. Wpada w szal i wyładowuje się. Eksplozję wywołuje zazwyczaj jakiś drobiazg. Skutki użytej przemocy mogą być różne - podbite oko, połamane kości, obrażenia wewnętrzne, poronienie, śmierć. Osoba doświadczająca przemocy stara się zrobić wszystko, żeby go uspokoić i ochronić siebie. Zazwyczaj, niezależnie od tego jak bardzo się stara, wściekłość partnera narasta coraz bardziej. Czuje się bezradna, bo ani przekonywanie sprawcy, ani bycie miłą, ani unikanie, ani bierne poddawanie się mu nie pomaga i nie łagodzi jego gniewu. Po zakończeniu wybuchu przemocy osoba, która jej doświadczyła jest w stanie szoku. Nie może uwierzyć, że to się naprawdę stało. Odczuwa wstyd

i przerażenie. Jest oszołomiona. Staje się apatyczna, traci ochotę do życia, odczuwa złość i bezradność.

3. FAZA MIODOWEGO MIESIĄCA

Gdy partner stosujący przemoc wyładował już swoją złość i wie, że posunął się za daleko, nagle staje się inną osobą. Szczerze żałuje za to, co zrobił, okazuje skruchę i obiecuje, że to się nigdy nie powtórzy. Stara się znaleźć jakieś wytłumaczenie dla tego, co zrobił i przekonuje drugą stronę, że to był jednorazowy, wyjątkowy incydent, który już się nigdy nie zdarzy. Okazuje ciepło i miłość. Staje się znowu podobny do tego, jakim był na początku znajomości. Przynosi kwiaty, prezenty, zachowuje się jakby przemoc nigdy nie miała miejsca. Rozmawia z osobą, którą skrzywdził, dzieli się swoimi przeżyciami, obiecuje, że nigdy już nie powtórzą się podobne zachowania. Dbą o drugą stronę, spędza z nią czas i utrzymuje bardzo satysfakcjonujące kontakty seksualne. Obie osoby zachowują się jak świeżo zakochana para. Osoba po doświadczeniu przemocy zaczyna wierzyć w to, że partner się zmienił i że przemoc była jedynie incydentem. Czuje się kochana, myśli, że jest dla niego ważna. Spełniają się jej marzenia o cudownej miłości, odczuwa bliskość i zespolenie z partnerem. Życie we dwoje wydaje się piękne i pełne nadziei. Ale faza miodowego miesiąca przemija i znowu rozpoczyna się faza narastania napięcia. Zatrzymuje ona osobę w cyklu przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz.

Ważne są zmiany w każdym cyklu. Dotyczą one :

- natężenia przemocy - w każdym kolejnym cyklu przemoc staje się gwałtowniejsza,
- natężenia przeprosin i zachowań mających zadośćuczynić - w każdym kolejnym cyklu jest ich coraz mniej,
- czasu trwania cyklu - każdy cykl trwa coraz krócej (<https://www.niebieskalinia.pl/o-zjawisku-przemocy/cykle-przemocy-dostep-13.11.2024-r.>).

1.4. FORMY PRZEMOCY

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy:

PRZEMOC PSYCHICZNA/EMOCJONALNA

Jest podstawą wszelkich form przemocy. Polega na wywieraniu presji na osobę w celu sprawowania nad nią kontroli i podporządkowania jej swojej woli. Jej istotą jest naruszenie godności osobistej. Stanowi podstawę wszelkich innych form przemocy i zazwyczaj z nimi współwystępuje. Przykładem może być: wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów i planów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna poprzez kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, uniemożliwianie schronienia, degradacja werbalna czyli wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb i wulgaryzmów, straszenie zastosowaniem siły.

PRZEMOC FIZYCZNA

Polega na naruszeniu nietykalności cielesnej lub niesie takie ryzyko. Przykłady: popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, gaszenie papierosów na ciele, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, szarpanie np. za włosy lub uszy, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy, itp.

PRZEMOC SEKSUALNA

Dotyczy sfery seksualnej, jej celem jest poniżenie drugiej osoby, odebranie jej godności, polega na naruszeniu intymności. Jej istotą jest zmuszanie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków, obawia się odmówić. Występuje wówczas przymus, bezpośrednie użycie siły lub emocjonalny szantaż, groźba lub podstęp, by osobę skłonić do preferowanego zachowania. Przemocą seksualną jest: gwałt, molestowanie seksualne, wymuszanie pożycia, obmacywanie, dotykanie intymnych części ciała, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenie się z życzeniami partnerki/partnera, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie sprawności seksualnej, wyglądu, uwagi i żarty o charakterze seksualnym, przymuszanie do oglądania treści charakterze seksualnym, bądź pornograficznym, itp.

PRZEMOC EKONOMICZNA

Dotyczy sfery materialnej. Polega na celowym niszczeniu własności, pozbawianiu środków do życia lub tworzeniu warunków, gdy trudno jest zaspokoić podstawowe potrzeby. Przemoc ekonomiczna to: uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej i wymuszanie pracy nieodpłatnej, odbieranie zarobionych pieniędzy, niszczenie rzeczy, zabieranie pieniędzy, ograniczanie dostępu do zasobów rodziny, a w przypadku wspólnej firmy - nieopłacanie składek, ubezpieczeń i niewypłacanie zarobionych pieniędzy, pozbawienie informacji na temat stanu majątku rodziny, zaciąganie kredytów i pożyczek na wspólne konto, zmuszanie do spłacania długów, sprzedawanie rzeczy osobistych bądź wspólnych bez uzgodnienia itp.

ZANIEDBANIE

Dotyczy naruszenia obowiązku opieki ze strony najbliższych. Jego istotą jest niezaspokojenie podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych drugiego człowieka. Odnosi się do dzieci, osób starszych czy niepełnosprawnych lub chorych, których dobry stan wymaga opieki ze strony domowników. Polega m.in. na: braku zainteresowania potrzebami innej osoby, świadomym ich ignorowaniu, pozbawianiu środków na utrzymanie, pozbawianiu jedzenia, ubrania, schronienia, braku pomocy w chorobie, nieudzieleniu pomocy, uniemożliwianiu dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, itp. (<https://www.niebieska linia.pl/o-zjawisku-przemocy/formy-przemocy-> dostęp 13.11.2024 r.).

1.5. ZJAWISKA CHARAKTERYSTYCZNE DLA PRZEMOCY DOMOWEJ

Pranie mózgu

Pranie mózgu jest istotą przemocy psychicznej. Polega na systematycznym wpływaniu na poglądy, postawy i przekonania drugiej osoby. Odbywa się poprzez poniżanie, degradację, nieustanne groźby oraz pokazywanie swojej przewagi, a także przez izolowanie od innych ludzi i ogniskowanie uwagi na sobie przez tworzenie atmosfery zagrożenia. Jednocześnie sporadycznie okazywana jest przychylność oraz pobłażliwość, czy zadowolenie z reakcji osoby poddanej takim oddziaływaniom. Powoduje to często chęć (także nieświadomą) zasłużenia na pochwałę. Zabiegi te stosowane są w celu zmiany przekonań i postaw drugiej osoby. Z biegiem czasu i pod ich wpływem zmieniają się uczucia i potrzeby zgodnie z intencją osoby manipulującej.

Efektem takich oddziaływań jest także zmiana obrazu własnej osoby. Osoba w ten sposób traktowana, zaczyna myśleć o sobie zdaniem zasłyszonymi od agresora. Stopniowe odcinanie jej od świata, powoduje, że poza tą relacją nie może zestawić poglądów agresora ze zdaniem innych ludzi. Osoby poddane „praniu mózgu” postrzegają siebie jako głupie, w rezultacie nie podejmują się trudniejszych zadań, co prowadzi do coraz gorszego zdania o sobie i przez to potwierdzania zasłyszanych na swój temat epitetów.

Wyuczona bezradność

Jest efektem szeregu doświadczeń, które nie prowadziły do osiągnięcia celu. Tak dzieje się w sytuacji przemocy – osoba, która jej doświadcza próbuje zmienić sytuację. Jednak podejmując wysiłki, które były albo niewystarczające albo skierowane na niemożliwą zmianę lub niekonsekwentne, osłabia się i nabiera przekonania o własnej bezsilności. W takim stanie emocjonalnym podejmowanie kolejnych działań jest coraz trudniejsze i jeżeli nie przynosi efektów, odbiera wiarę we własną sprawczość. W skrajnym przypadku można mieć do dyspozycji konkretne środki, lecz przez niewiarę w ich skuteczność, nie sięgnąć po nie. Dlatego tak ważna jest metoda małych, realnych i wykonalnych kroków. Stopniowo podejmując działania przynoszące efekt można zyskać także zmianę w myśleniu o własnej skuteczności.

Poczucie winy

Charakterystycznym dla obrazu przemocy jest występowanie poczucia winy u osoby doświadczającej przemocy oraz jego brak u osoby stosującej przemoc. Wynika to z mechanizmów obronnych używanych przez te dwie strony – osoba stosując przemoc obwinia o nią drugą stronę – jest to swoista strategia, która oddala od niej nieprzyjemne odczucie winy i dyskomfort z nią związany. Przybiera to często postać wyrzutów czy fałszywych uzasadnień typu: gdybyś mnie nie prowokował/a, co z ciebie za matka/ojciec, jakbyś się bardziej starał/a, to bym tego nie zrobił/ła, to przez ciebie. Osoba doświadczając przemocy i przyjmując za to winę na siebie, jednocześnie w paradoksalny sposób uzasadnia sobie ten niewyobrażalny fakt, że ktoś bliski ją krzywdzi. Skoro wina leży po jej stronie, to łatwiej jest to zaakceptować, niż fakt zdrady zaufania. Świat nadal jest bliski i bezpieczny skoro wie, kto za to odpowiada. Jest to jednak fałszywe poczucie winy, gdyż powstaje na skutek mechanizmu prania mózgu, jest

wszczepione przez szereg działań drugiej strony. Często prowadzi także do prób naprawienia szkód i chęci zmiany zachowania w kierunku pożądanym przez agresora. Są one nieskuteczne, gdyż nie mają podstaw w faktach. Za przemoc odpowiedzialna jest jedynie osoba ją stosująca.

Wiktyimizacja pierwotna i wtórna

Wiktyimizacja pierwotna, czyli proces stawania się ofiarą - osobą, która na skutek doświadczonej przemocy:

- ma niskie poczucie własnej wartości,
- ma niskie poczucie kontroli swego życia,
- dominującymi uczuciami, które przeżywa to lęk, wstyd i poczucie winy,
- ma niezaspokojone potrzeby bezpieczeństwa, miłości i akceptacji,
- ma mało sprawczości i przekonania o własnej skuteczności, w związku z tym nie podejmuje wyzwań,
- ma trudności w komunikowaniu się,
- ma słaby kontakt z własnymi uczuciami, potrzebami oraz ciałem.

Pojęcie wtórnej wiktyimizacji wiąże się z działalnością osób, które powołane są, by w spotkaniu z ofiarą przestępstwa udzielić jej pomocy. Tymczasem swoją postawą przysparzają jej wielu cierpień. Powodują wówczas, że utrwala się przyjęta rola ofiary.

Czynniki wyzwalające

Czynniki wyzwalające to wszystko, co wyzwała z pozycji osoby doświadczającej przemocy. Mogą one przynależeć do cech lub zasobów danej osoby (np. otwartość na ludzi, wykształcenie) – czyli czynniki wewnętrzne albo zależeć od środowiska, w którym osoba się porusza, czyli czynniki zewnętrzne (np. szerokie grono przyjaciół).

Czynniki zniewalające

Są to te wszystkie elementy otoczenia osoby, jak i jej cech osobistych czy społeczno-ekonomicznych, które będą utrzymywać osobę doświadczającą przemocy w jej roli. Tutaj także wyróżniamy czynniki zewnętrzne, jak i wewnętrzne. Przykładem może być przekonanie wyniesione z domu rodzinnego, że kobieta powinna być cicha i posłuszna oraz, że nie poradzi sobie w życiu bez mężczyzny. Jeśli takie mity powtarza otoczenie (czynnik zewnętrzny) i jest ono przyjęte bez zastrzeżeń przez osobę (czynnik wewnętrzny), to wychodzenie z sytuacji przemocy jest utrudnione.

Inne przykłady czynników zniewalających zewnętrznych to np.: brak pracy, lub niskopłatna praca, brak wykształcenia, choroba lub niepełnosprawność, małe wsparcie społeczne. Czynniki wewnętrznymi, które zniewalają jest np.: małe poczucie własnej wartości, nieumiejętność wyrażania własnych potrzeb, niska asertywność, przekonania podtrzymujące dominację osoby stosującej przemoc, typu „jak się wyżyje, to potem będzie spokój”, „nie poradzę sobie w pojedynkę” (<https://www.niebieskalinia.pl/o-zjawisku-przemocy/zjawiska-charakterystyczne-dla-przemocy-domowej>, dostęp 13.11.2024 r.).

1.6. PROFILAKTYKA

Współcześnie profilaktyka rozumiana jest jako strategia podejmowanych działań, których celem jest zmniejszenie występowania niepożądanych zachowań. Najskuteczniejsze są oddziaływania całościowe, dobrze osadzone w kontekście społecznym, u których podstaw znajduje się interdyscyplinarne podejście do problemów rodziny. Wpisane w nowoczesną profilaktykę działania mają charakter uprzedzający. Niwelują przyczyny zachowań dysfunkcyjnych, a tym samym poprawiają funkcjonowanie rodziny i zmniejszają ryzyko wystąpienia w niej przemocy.

Działania profilaktyczne są realizowane na trzech poziomach:

Profilaktyka pierwszorzędowa - inaczej uniwersalna, skierowana jest do ogółu społeczności. Składają się na nią działania, których celem jest przede wszystkim:

- poprawa funkcjonowania rodziny oraz bezpieczeństwa zarówno fizycznego jak i psychicznego jej członków;
- upowszechnienie wiedzy na temat zjawiska przemocy, jej przejawów, czynników pokrewnych, które mogą inicjować zdarzenia o charakterze przemocowym;
- form oraz możliwości wsparcia na terenie gminy w sytuacji doświadczanej przemocy;

Profilaktyka drugorzędowa - nazywana inaczej selektywną, adresowana jest do grup zwiększonego ryzyka. Celem jej działań jest ograniczenie występowania zachowań dysfunkcyjnych, czasu ich trwania oraz umożliwienie członkom rodziny wycofania się z zachowań ryzykowanych, które mogą prowadzić do przemocy.

Profilaktyka trzeciorzędowa - wskazująca, adresowana jest do rodzin, w których występuje zjawisko nasilonej przemocy. Ma ona na celu przerwanie nieakceptowanych zachowań oraz umożliwienie powrotu do prawidłowego funkcjonowania w rodzinie.

Szerokie ujęcie zapobiegania przemocy w rodzinie wyznacza cztery podstawowe nurty działań kierowanych do różnych grup odbiorców:

- 1. działania uprzedzające:** diagnozujące, informacyjne, edukacyjne, kierowane do ogółu społeczeństwa, a także do osób pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy domowej,
- 2. działania interwencyjne:** opiekuńcze i terapeutyczne, kierowane do ofiar przemocy domowej oraz pouczające i izolujące, kierowane do sprawców przemocy domowej,
- 3. działania wspierające:** psychologiczne, pedagogiczne, terapeutyczne i inne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie,
- 4. działania korekcyjno-edukacyjne:** kierowane do osób stosujących przemoc.

Przemoc w rodzinie jest jedną z najcięższych form naruszenia prawa człowieka. Ofiarami przemocy domowej stają się przeważnie kobiety i dzieci. Coraz częściej jednak przemoc domowa dotyczy również mężczyzn, osób starszych i niepełnosprawnych. Kiedy rodzina zawodzi, osoba doświadczająca przemocy domowej musi mieć możliwość uzyskania

pomocy ze strony organów państwowych i organizacji społecznych, działających w ramach sprawnego i wydolnego systemu prawa.

II. REGULACJE PRAWNE

2.1. Aspekty prawne programu

Poniżej wymienione zostały podstawowe akty prawne podejmujące temat przeciwdziałania przemocy i regulujące postępowanie różnych podmiotów w stosunku do osób stosujących przemoc domową oraz osób doznających przemocy domowej. Stanowią one również fundament prawny dla zapisów Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej. Są to:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Postępowania Karnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673),
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1491 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870).

Niniejszy Program skorelowany jest z następującymi Programami:

1. Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030,
2. Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Suchy Las na lata 2017-2025,
3. Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla gminy Suchy Las na lata 2022-2025,
4. Powiatowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony osób doświadczających przemocy domowej w Powiecie Poznańskim na lata 2024-2030.

2.2. Zadania gminy wynikające z przepisów prawa

Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej do zadań własnych gminy należy, w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej,
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową,
- 3) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia,
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

2.3. Zadania służb i instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej

Zgodnie z zapisem art. 3 ust. 1 pkt 1-6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673), osobie doznającej przemocy domowej udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie:

- 1) poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego,
- 2) interwencji kryzysowej i wsparcia,
- 3) ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobie stosującej przemoc domową korzystania ze wspólnie zajmowanego mieszkania z osobą doznającą przemocy domowej oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej,
- 4) zapewnienia osobie doznającej przemocy domowej bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla osób doznających przemocy domowej,
- 5) badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie,
- 6) zapewnienia osobie doznającej przemocy domowej, która nie ma tytułu prawnego do lokalu zajmowanego wspólnie z osobą stosującą przemoc domową, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

Ponadto, osobie doznającej przemocy domowej udziela się informacji o w/w dostępnych formach wsparcia.

Obowiązki przedstawiciela pomocy społecznej - pracownika socjalnego

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” precyzuje zadania pracownika socjalnego w procedurze Niebieskiej Karty. W ramach procedury pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej lub centrum usług społecznych:

- 1) diagnozuje sytuację, potrzeby i zasoby osoby doznającej przemocy domowej,
- 2) udziela kompleksowych informacji o:
 - a) możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób doznających przemocy domowej,
 - b) formach pomocy małoletnim doznającym przemocy domowej oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc,

c) możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby doznającej przemocy domowej,

3) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby doznającej przemocy domowej,

4) zapewnia osobie doznającej przemocy domowej, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla osób doznających przemocy domowej lub innej placówce, w tym prowadzonej przez organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, działające na podstawie przepisów ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1491 z późn. zm.),

5) bierze udział w opracowaniu przez grupę diagnostyczno-pomocową indywidualnego planu pomocy,

6) podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w środowisku domowym, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby doznającej przemocy domowej, w zależności od potrzeb określonych przez grupę diagnostyczno-pomocową,

7) może prowadzić rozmowy w szczególności o prawno karnych konsekwencjach stosowania przemocy domowej oraz informować osobę stosującą przemoc domową o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii, udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

Obowiązki funkcjonariusza Policji

W ramach procedury funkcjonariusz Policji:

1) udziela osobie doznającej przemocy domowej niezbędnej pomocy, w tym udziela pierwszej pomocy przedmedycznej,

2) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby doznającej przemocy domowej,

3) podejmuje w razie potrzeby inne, niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób doznających przemocy domowej, włącznie z zastosowaniem na podstawie odrębnych przepisów, w stosunku do osoby stosującej przemoc domową, środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania,

4) przeprowadza, o ile jest to możliwe, z osobą stosującą przemoc domową rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby stosującej przemoc domową albo nad małoletnim lub pełnoletnią osobą nieporadną ze względu na jej wiek lub stan zdrowia, oraz wzywa osobę stosującą przemoc domową do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego,

5) przeprowadza na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa,

6) podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w środowisku domowym, w szczególności składa systematyczne wizyty

sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby doznającej przemocy domowej, w zależności od potrzeb określonych przez grupę diagnostyczno-pomocową,

7) dokonuje niezbędnych ustaleń w zakresie udziału osoby stosującej przemoc domową w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,

8) informuje, w formie notatki urzędowej, Zespół interdyscyplinarny o działaniach podejmowanych wobec osoby doznającej przemocy domowej oraz osoby stosującej przemoc domową, w tym w szczególności o udziale w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

III. ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY

Zespół Interdyscyplinarny powoływany jest odpowiednio przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Jego zadaniem jest podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele:

- 1) jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- 2) gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- 3) Policji,
- 4) oświaty,
- 5) ochrony zdrowia,
- 6) organizacji pozarządowych.

Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej. Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3–5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673), w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym,
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom,
- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową,
- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej,
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach dzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań,

- 7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”,
- 8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673) oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. powyższej ustawy,
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub w programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową,
- 10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2023 r. poz. 2119).

IV. GRUPA DIAGNOSTYCZO-POMOCOWA

Zadania grupy diagnostyczno-pomocowej zostały zapisane w § 15 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”. W ramach procedury grupa diagnostyczno-pomocowa podejmuje następujące działania:

- 1) dokonuje oceny sytuacji domowej, potrzeb i zasobów osoby doznającej przemocy domowej oraz osoby stosującej przemoc domową,
- 2) udziela pomocy osobie doznającej przemocy domowej,
- 3) opracowuje indywidualny plan pomocy dla osoby doznającej przemocy domowej i jej środowiska domowego, który zawiera propozycje działań pomocowych,
- 4) podejmuje działania w stosunku do osoby stosującej przemoc domową w celu zaprzestania stosowania tego rodzaju zachowań,
- 5) przekazuje osobie stosującej przemoc domową informacje, w szczególności o prawno-karnych konsekwencjach stosowania przemocy domowej,
- 6) przekazuje osobie stosującej przemoc domową informacje o koniecznych do zrealizowania działaniach w celu zaprzestania stosowania przemocy domowej,
- 7) wnioskuje do Zespołu Interdyscyplinarnego o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,
- 8) motywuje osobę stosującą przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową oraz programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,
- 9) przeprowadza z osobą stosującą przemoc domową rozmowę ukierunkowaną na wskazanie zagrożeń wynikających z nadużywania alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków,
- 10) rozstrzyga o braku zasadności podejmowania działań.

V. ANALIZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ W ŚWIETLE BADAŃ WŁASNYCH

W tej części Programu została przedstawiona diagnoza społeczna dotycząca obszarów związanych ze zjawiskiem przemocy w rodzinie. Dokonując diagnozy problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy Suchy Las posłużono się danymi pochodzącymi z Ośrodka Pomocy Społecznej w Suchym Lesie, który zapewnia obsługę organizacyjno - techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego.

W trakcie diagnozy środowiska dokonano analizy sprawozdań z lat 2021-2023, na tej podstawie dokonano analizy jakościowej i ilościowej.

Poniżej zamieszczona została analiza dynamiki zjawiska przemocy w rodzinie. Do analizy dynamiki posłużono się następującym wzorem:

$$I_s = \frac{Y_n}{Y_0},$$

gdzie I_s jest wskaźnikiem dynamiki, Y_0 jest liczbą przypadającą na rok bazowy, a Y_n jest liczbą przypadającą na kolejny rok po roku przyjętym jako bazowy. W niniejszej analizie dynamiki przyjęto 2021 za rok bazowy.

Tabela nr 2. Liczba sporządzonych Niebieskich Karty przez podmioty zobowiązane w okresie 2021-2023.

liczba sporządzanych formularzy Niebieska Karta przez przedstawicieli:	2021	2022	2023
pomocy społecznej	10	8	10
Policji	19	21	27
służby zdrowia	1	2	1
oświaty	5	4	4
GKRPA	0	0	0
Łączna liczba sporządzonych Niebieskich Kart na terenie gminy Suchy Las w poszczególnych latach	35	35	42

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OPS Suchy Las.

Na przestrzeni w/w lat sporządzonych zostało łącznie 112 Niebieskich Kart, rok 2023 był rokiem wzrostu, natomiast lata 2021-2022 są liczbowo porównywalne. W okresie od 1 stycznia 2024 r. do 30 października 2024 r. sporządzonych zostało 46 Niebieskich Kart. Większość Niebieskich Kart była sporządzana przez funkcjonariuszy Policji, było to łącznie w badanym okresie 67 kart. Drugą instytucją, co do liczby sporządzanych Niebieskich Kart, był Ośrodek Pomocy Społecznej, gdzie wszczęto w badanym okresie 28 Kart. Kolejne podmioty to służba zdrowia - 4 Karty i oświata - 13 Kart.

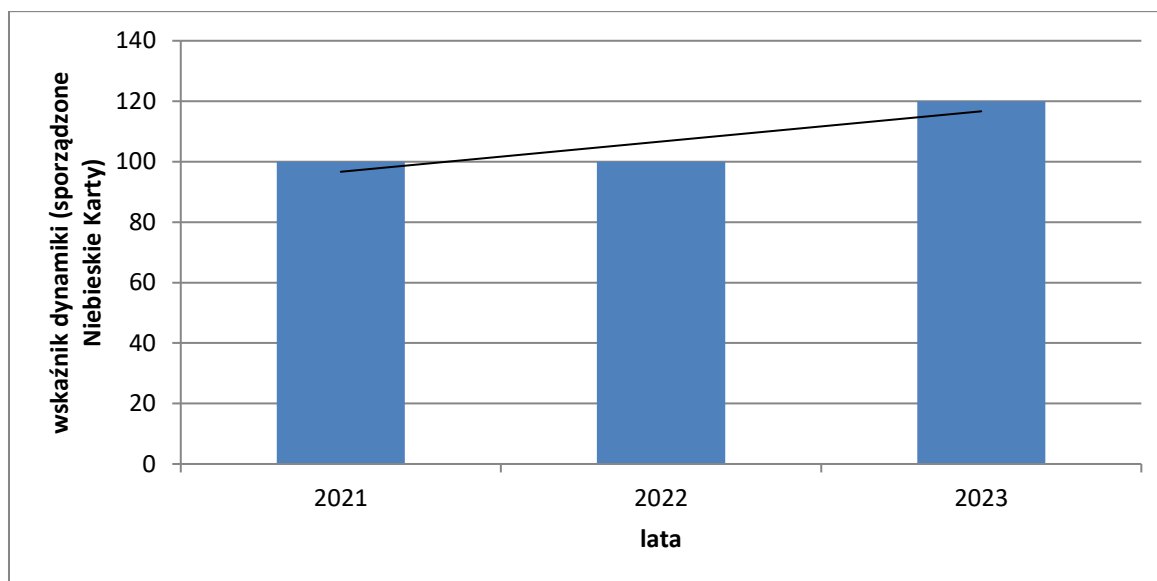
Poniżej zamieszczona tabela obrazuje wskaźnik dynamiki zjawiska przemocy.

Tabela nr 3. Wskaźnik dynamiki sporządzanych Niebieskich Kart na terenie gminy Suchy Las w latach 2021-2023 r.

rok	2021	2022	2023
wskaźnik dynamiki	100	100	120

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OPS Suchy Las.

Wykres nr 1. Wskaźnik dynamiki sporządzanych Niebieskich Kart wraz z linią trendu w Gminie Suchy Las w latach 2021-2023.

Z danych przedstawionych w tabeli nr 2 i 3 oraz z wykresu nr 1 wynika, że znacznie wzrosła liczba sporządzanych Niebieskich Kart. Na wykresie nr 1 linia trendu wskazuje, że wskaźnik dynamiki sporządzanych Niebieskich Kart będzie coraz silniej wzrastał. Należy spodziewać się, że liczba sporządzanych Niebieskich Kart w najbliższych latach wskazywać będzie tendencję wzrostową.

Tabela nr 4. Liczba osób objętych procedurą Niebieskiej Karty w okresie 2021-2023.

Lata	2021	2022	2023
Łączna liczba osób objętych procedurą „Niebieskiej Karty”	172	227	226
W tym dzieci	67	100	97

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OPS Suchy Las.

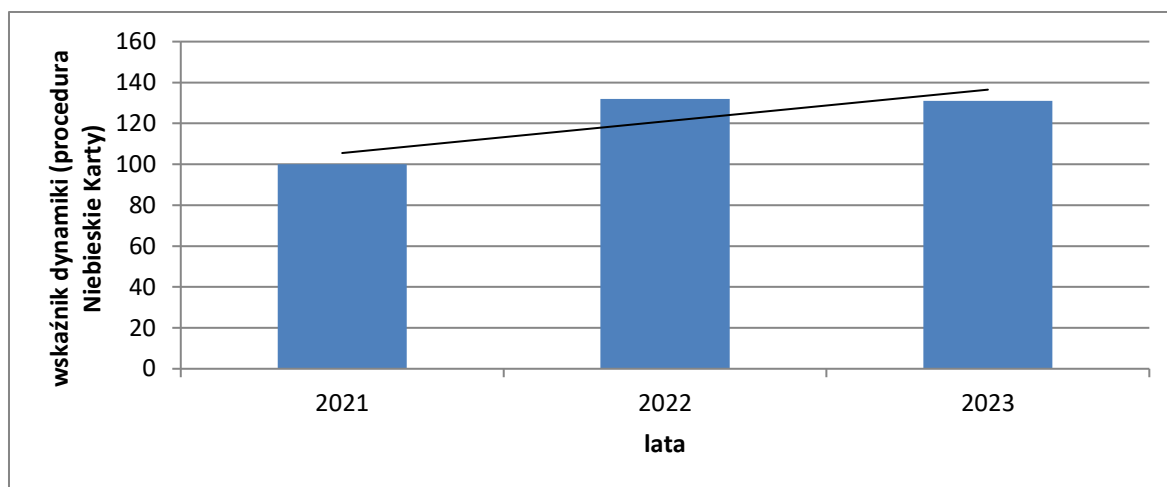
W badanym okresie objętych wsparciem grup roboczych było 625 osób. W liczbie tej mieszczą się wszyscy członkowie rodziny wskazani w procedurze Niebieskiej Karty, jako osoby wspólnie zamieszkujące.

Tabela nr 5. Wskaźnik dynamiki osób objętych procedurą Niebieskiej Karty w latach 2021-2023.

rok	2021	2022	2023
wskaźnik dynamiki	100	132	131

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OPS Suchy Las.

Wykres nr 2. Wskaźnik dynamiki osób objętych procedurą Niebieskiej Karty w latach 2021-2023.

Z danych przedstawionych w tabeli 5 i 6 oraz wykresu nr 2 wynika, że wzrasta liczba osób w rodzinach objętych wsparciem grup roboczych. Należy się też spodziewać wzrostu liczby dzieci objętych procedurą Niebieskiej Karty.

Tabela nr 6. Realizacja procedury Niebieskiej Karty na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Suchy Las za lata 2021-2023.

rok	2021	2022	2023*
liczba powołanych grup roboczych *(po zmianie ustawy nazwa obowiązująca grupa diagnostyczno-pomocowa)	35	35	42
liczba posiedzeń grup roboczych *(po zmianie ustawy nazwa obowiązująca grupa diagnostyczno-pomocowa)	94	142	136
liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta” część D	26	25	19

liczba osób objętych poradnictwem		121	180	178
w tym	psychologiczne	39	54	60
	pedagogiczne	9	20	34
	prawne	27	39	40
	medyczne	7	16	14
	socjalne	13	16	8
	zawodowe i rodzinne	26	35	22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OPS Suchy Las.

Z przedstawionych powyżej danych można zaobserwować tendencję wzrostową dotyczącą liczby posiedzeń grup roboczych, zwanych obecnie diagnostyczno-pomocowymi. W roku 2021 była to liczba 94 grup, ze wzrostem w roku 2022 do 142 grup. Natomiast w okresie od 1 stycznia 2024 r. do 31 października 2024 r. posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych odbyło się 144. Ponadto w znaczącej liczbie wzrosło oferowane wsparcie dla członków rodzin, w których prowadzona była procedura Niebieskiej Karty do 60 osób w roku 2023. Wśród działań podejmowanych wobec osób stosujących przemoc domową, przeprowadzone są spotkania, podczas których wypełniany jest druk Niebieska Karta część D. Liczba ta jest zależna przede wszystkim od aktywności samej osoby wskazywanej, jako stosującej przemoc, która decyduje się na chęć uczestnictwa w opracowaniu planu pomocy.

Przytoczone dane liczbowe dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie, często łączące się z bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, nie odzwierciedlają w pełni faktycznej skali problemu, ponieważ jest to temat wstydlawy, często zatajany, aż do zaistnienia sytuacji drastycznych i wystąpienia bezpośredniej przemocy.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Suchy Lesie realizuje zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w różnych formach: współpracuje z Policją, sądami, kuratorami zawodowymi i społecznymi, pedagogami ze wszystkich placówek szkolnych, przedszkolami oraz innymi instytucjami sektora pozarządowego, Caritasem oraz Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Współpraca dotyczy poradnictwa, interwencji i wzajemnego wsparcia i uzupełniania podejmowanych działań, a także bieżące monitorowanie problemów w środowisku przez pracownika socjalnego w rejonie działania.

Na terenie Gminy Suchy Las funkcjonuje Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci Młodzieży - I poziomu referencyjności. Funkcjonuje również Punkt Konsultacyjno - Informacyjny ds. uzależnień, gdzie terapeuta uzależnień udziela porad również dla osób współuzależnionych i członków rodzin osób uzależnionych. Ponadto dzieci dotknięte przemocą, współuzależnieniem rodziców uczestniczą w zajęciach świetlic opiekuńczo-wychowawczych. Na terenie Gminy działają cztery świetlice - w Złotnikach-Osiedlu, w Biedrusku, w Chłudowie i w Gołęczewie.

Głównym zadaniem świetlic jest:

- zapewnienie opieki wychowawczej,
- tworzenie warunków do nauki własnej oraz pomoc w nauce,
- rozwijanie zainteresowań,

- eliminowanie zachowań niepożądanych,
- ochrona przed przemocą – zapewnienie poczucia bezpieczeństwa,
- zaspokajanie potrzeb psychicznych dzieci,
- dożywanie dzieci podczas zajęć,
- wspieranie rodzin w wypełnianiu ich podstawowych funkcji,
- udział w zorganizowanych formach wypoczynku.

VI. CELE PROGRAMU

Niniejszy Program jest dokumentem opracowanym na podstawie wytycznych Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2025-2030. Głównym założeniem Programu jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce.

Cele szczegółowe, obszary, kierunki i działania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2025-2030, obejmują w szczególności:

1. zintensyfikowanie działań profilaktycznych, diagnostycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
2. zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia dla osób doznających przemocy domowej,
3. zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową,
4. podnoszenie jakości świadczonych usług przez rozwijanie i doskonalenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Zakłada się, że zadania realizowane w ramach w/w Programu doprowadzą do zwiększenia skuteczności pomocy i wsparcia osobom zagrożonym i doznającym przemocy domowej.

VII. CEL GŁÓWNY

Ograniczenie skali zjawiska przemocy domowej poprzez działania interdyscyplinarne ukierunkowane na wsparcie i ochronę osób doświadczających przemocy oraz działania wspierające/wzmacniające wobec osób stosujących przemoc domową.

VIII. CELE SZCZEGÓŁOWE:

Obszar 1 - Profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna

CEL: Zintensyfikowane działania profilaktyczne i edukacyjne w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Lp.	kierunki działań	rodzaje działań	realizatorzy zadań	wskaźniki
-----	------------------	-----------------	--------------------	-----------

1.	Poszerzenie wiedzy ogółu społeczeństwa, w tym zainteresowanych służb na temat zjawiska przemocy domowej	Opracowanie diagnozy zjawiska przemocy domowej na obszarze gminy Suchy Las, ustalenie populacji rodzin zagrożonych przemocą domową	- OPS , - Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego, - Komisariat Policji, - placówki ochrony zdrowia	- liczba przeprowadzonych diagnoz zjawiska przemocy domowej, - termin realizacji 2025-2030
2.	Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy domowej	Prowadzenie lokalnych kampanii społecznych, które: - obalają stereotypy na temat przemocy domowej, usprawiedliwiające jej stosowanie - opisują mechanizmy przemocy domowej oraz jednocześnie wskazujące na ich społeczną szkodliwość i społeczno-kulturowe uwarunkowania, - promują metody wychowawcze bez użycia przemocy i informujących o zakazie stosowania kar cielesnych wobec małoletnich przez osoby wykonujące władzę rodzicielską oraz sprawujących opiekę lub pieczę, - promują działania służące przeciwdziałaniu przemocy domowej, w tym ochronę i pomoc dla osób doznających przemocy oraz interwencję wobec osób stosujących przemoc domową.	- OPS , -Zespół Interdyscyplinarny, - Komisariat Policji, - placówki oświatowe - placówki ochrony zdrowia	- liczba lokalnych kampanii społecznych, - termin realizacji 2025-2030
3.	Realizacja programów przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej	Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej	- OPS -Zespół Interdyscyplinarny	- liczba zrealizowanych gminnych programów przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej, - termin realizacji 2025 - 2030

Obszar 2 - Ochrona, pomoc i wsparcie osób doznających przemocy domowej

CEL: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej.

Lp.	kierunki działań	rodzaje działań	realizatorzy zadań	wskaźniki
1.	Rozwój infrastruktury instytucji samorządowych oraz organizacji pozarządowych udzielających pomocy osobom doznającym przemocy domowej	1. Utworzenie i funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych	- OPS , - Zespół Interdyscyplinarny, - Urząd Gminy Suchy Las	- liczba zespołów interdyscyplinarnych, - liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego, - termin realizacji 2025-2030
		2. Utworzenie i funkcjonowanie grup diagnostyczno-pomocowych	- Zespół Interdyscyplinarny	- liczba utworzonych w danym roku grup diagnostyczno-pomocowych, - liczba funkcjonujących w danym roku grup diagnostyczno-pomocowych, - liczba funkcjonujących w danym roku grup diagnostyczno-pomocowych w rozszerzonym składzie, - termin realizacji 2025–2030
2.	Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy osobom doznającym przemocy domowej	Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy w szczególności: medycznej, psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej	- OPS, - Zespół Interdyscyplinarny, - Komisariat Policji, - placówki oświatowe, - placówki ochrony zdrowia	- liczba opracowanych materiałów informacyjnych, - termin realizacji 2025-2030
3.	Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej	Realizacja procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty	- OPS, - Zespół Interdyscyplinarny, - Policja, - GKRPA, - oświata, - służba zdrowia	- liczba wszczętych w danym roku procedur „Niebieskie Karty”, tj. liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – A” przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów wszczynających procedurę, - liczba kontynuowanych w danym roku procedur „Niebieskie Karty” wszczętych w latach poprzedzających rok sprawozdawczy, - liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A” dokumentujących kolejne zdarzenia stosowania przemocy domowej w sprawach toczących się procedur „Niebieskie Karty”, - liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”, - liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” ze względu na problem przemocy fizycznej, - liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” ze względu na problem przemocy psychicznej, - liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” ze względu na problem przemocy ekonomicznej, - liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury

				„Niebieskie Karty” ze względu na problem wykorzystania seksualnego, – liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” ze względu na problem cyberprzemocy, – liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – C”, - termin realizacji 2025-2030
		Realizowanie przez instytucje publiczne zajmujące się pomocą osobom doznającym przemocy domowej pomocy w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, terapii indywidualnej lub grupowej, pomocy w formie grup wsparcia lub innych grup samopomocowych	- OPS - Policja - Zespół Interdyscyplinarny	- liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa, w tym: psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, medycznego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego w danej instytucji – liczba osób uczestniczących w terapii indywidualnej lub grupowej, – liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia, – liczba osób uczestniczących w grupach samopomocowych, - termin realizacji 2025–2030

Obszar 3 - Oddziaływania na osoby stosujące przemoc domową

Cele: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.

Lp.	kierunki działań	rodzaje działań	realizatorzy zadań	wskaźniki
1.	Interweniowanie oraz reagowanie właściwych służb na stosowanie przemocy domowej	Działania wobec osób stosujących przemoc domową, w tym w ramach procedury „Niebieskie Karty”	- OPS - Żandarmeria Wojskowa, - ochrona zdrowia, - oświaty, - GKRPA, a także inne podmioty i organizacje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w ramach zespołów interdyscyplinarnych lub grup diagnostyczno-pomocowych	- liczba osób stosujących przemoc domową objętych procedurą „Niebieskie Karty”, - liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – D”, - termin realizacji 2025-2030

Obszar 4 - Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

Cel: Podnoszenie jakości i dostępności usług przez rozwijanie i doskonalenie kompetencji przedstawicieli realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Lp.	kierunki działań	rodzaje działań	realizatorzy zadań	wskaźniki
1.	Podnoszenie kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	Opracowywanie diagnoz potrzeb szkoleniowych członków zespołów interdyscyplinarnych oraz grup diagnostyczno-pomocowych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	- Zespół Interdyscyplinarny	- liczba diagnoz potrzeb szkoleniowych, - liczba uczestników szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, - termin realizacji 2025–2030
2.	Wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami doznającymi przemocy domowej i z osobami stosującymi przemoc domową, w formie m.in. superwizji, coachingu, doradztwa, grup wsparcia	- OPS - Zespół Interdyscyplinarny	- liczba osób poddanych różnym formom poradnictwa i wsparcia psychologicznego, - liczba zrealizowanych spotkań superwizyjnych, - liczba osób uczestniczących w spotkaniach superwizyjnych, - termin realizacji 2025–2030

IX. ODBIORCY PROGRAMU:

- osoby doznające przemocy,
- osoby stosujące przemoc,

- rodziny dotknięte zjawiskiem przemocy domowej,
- rodziny i osoby zagrożone zjawiskiem przemocy,
- przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami dotkniętymi przemocą (psychologowie, pedagodzy, pracownicy socjalni, policjanci, pracownicy służby zdrowia),
- przedstawiciele władz lokalnych,
- wszyscy mieszkańcy gminy Suchy Las.

X. PARTNERZY – SPRZYMIERZENCY PROGRAMU:

- Urząd Gminy Suchy Las,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Komisariat Policji,
- Straż Gminna,
- placówki opieki zdrowotnej,
- placówki oświatowe (szkoły, przedszkola)
- świetlice opiekuńczo – wychowawcze,
- Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna Filia w Suchym Lesie,
- Sołtysi, Przewodniczący Zarządów Osiedli,
- stowarzyszenia i organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Suchy Las,
- prasa lokalna,
- pracownicy z Ośrodka Pomocy Społecznej w Suchym Lesie.

XI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy finansowany będzie z następujących źródeł:

1. z budżetu gminy Suchy Las w ramach środków z zezwoleń na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych,
2. w ramach środków własnych jednostek (w zakresie zadań statutowych i ustawowych),
3. ze źródeł zewnętrznych (w tym środki z budżetu państwa – programy).

XII. MONITORING I EWALUACJA

W celu osiągnięcia zakładanych rezultatów i jak największej efektywności planowanych oddziaływań Program musi być poddany monitoringowi i ewaluacji.

Ewaluacja i monitoring będą istotnymi elementami oddziaływań i jednocześnie głównymi instrumentami oceny Programu, dostarczać będą aktualnych informacji na temat efektywności podejmowanych działań, pozwolą na ciągłe aktualizowanie nieefektywnych treści, ale pełnić będą również funkcję aktywizacyjną oraz społeczno-polityczną. Będą miały również znaczenie zarówno dla podmiotów realizujących program, które sprawdzają w ten

sposób efektywność działań i skuteczność przyjętych założeń. Monitoring będzie się odbywać w oparciu o sprawozdawczość z realizacji Programu składaną przez podmioty zaangażowane w jego realizację.

Przy realizacji niniejszego Programu podstawowe znaczenie będzie miała skuteczność i efektywność podjętych działań. Oznacza to potrzebę ciągłej analizy, wdrażania i realizowania zadań, podejmowanych działań. Następnym monitoringu i ewaluacji powinny być decyzje praktyczne dotyczące planowania, tworzenia, korekty realizowanego Programu.

Ewaluacja to proces polegający na badaniu przyczyn rozbieżności między zaplanowanymi rezultatami, a rzeczywistymi działaniami. Ocena poszczególnych działań Programu dokonywana będzie systematycznie raz w roku przez zespół pracowników socjalnych, po przedłożeniu analizy jakościowej i ilościowej z realizacji Programu. Analiza dokonywana będzie w oparciu o realizację celów szczegółowych. Instytucje odpowiedzialne za realizację zadań wynikających z Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej, będą przekazywały zgromadzone przez siebie informacje Przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Będzie on corocznie dokonywał analizy danych i na ich podstawie dokonywał korekty podejmowanych działań.